

Miten kunnat valmistautuvat TE2024-uudistukseen?

Työllisyyden hoidon haasteita Suomessa

Saumakohdat ja keskinäisen koordinaation haasteet

- Viranomaiset saattavat helposti ”kadottaa” asiakkaan eri palvelujen välillä
- Pistemäiset tekemiset
- Raha ja mittarit ohjaavat helposti osaoptimointeihin

➡ Tarvitaan laajempi yhteistyön malli (**ekosysteemi**)

Muutokset tapahtuvat vaiheittain

v. 2023-2024

- Siirtymäaikana selvitetään, valmistaudutaan ja tehdään linjauksia kohti pysyvää mallia
- Kuntakokeilut ovat ”laboratorio”, jossa testataan erilaisia toimintatapoja ja –malleja
- Kokeilun ulkopuoliset kunnat on myös pidettävä tietoisena siitä, mitä on tulossa.

2025-

- Uusi, työllisyyden hoidon kuntapohjainen malli käynnistyy
- Kyse on, ei ”vain” työllisyyden hoidosta, vaan ennen kaikkea kunkin alueen elinvoiman vahvistamista.

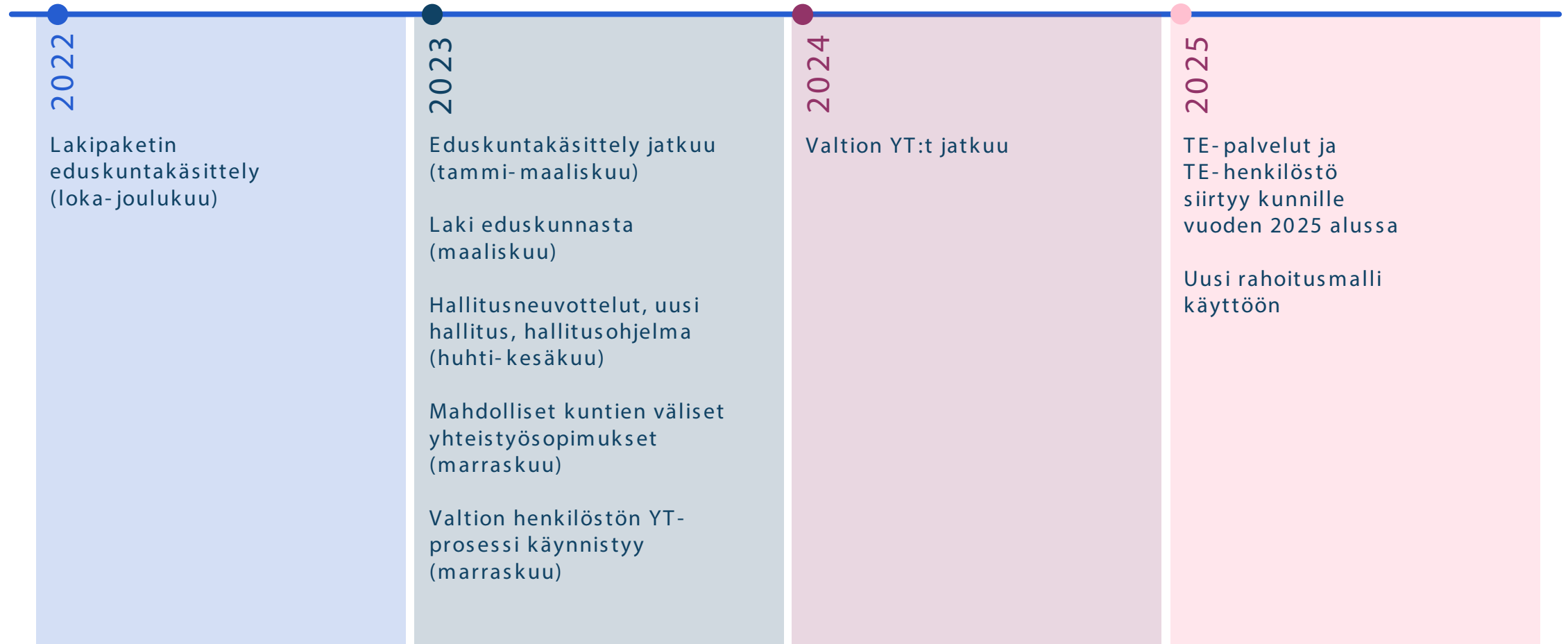
Matkalla kohti tulevaisuuden TE-palveluja

- Työllisyyden edistämisen ministerityöryhmä linjasi 28.9.2021, että pääosa TE-toimistojen vastuulla olevista henkilöasiakas-, työnantaja- ja yrityspalveluista sekä niiden hankintatehtävät ELY-keskuksista siirtyvät kunnille.
- TE-palvelujen uudistus linkittyy myös moneen meneillään olevaan muutostyöhön, joita ovat muun muassa hyvinvointialueiden perustaminen, työllisyyden kuntakokeilut, pohjoismainen työvoimapalvelumalli, Työkanava Oy:n perustaminen ja Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus.
- TE-palvelut 2024-uudistuksen tavoitteena on vahvistaa työllisyyttä ja lisätä työ- ja elinkeinopalvelujen saatavuutta ja vaikuttavuutta tuomalla palvelut lähemmäksi asiakasta sekä kytkemällä palvelut osaksi laajaa kuntaekosysteemiä. Näin voidaan myös tukea alueiden kilpailukykyä ja elinvoimaa.

Työllisyyden ekosysteemissä dynaamista yhteistyötä eri toimijoiden ja kuntien omien palveluiden välillä.

Kansallinen aikataulu

TE-palvelut 2024

Järjestämisvastuu

Järjestämisvastuu esityksen mukaan

- Järjestämisvastuu on kunnalla tai kuntayhtymällä, mikäli edellytykset täyttyvät
- **Työvoiman määrän oltava vähintään 20 000 henkilöä.
17 000 työvoimapohjan alaraja on poistettu.**
- Jos määrä on alle 20 000, on kuntien muodostettava yhteistoiminta-alue, joka on maantieteellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.
- Minimitasosta on mahdollisuus poiketa hyvin perustelluista syistä.
- Hallintomalli voi olla kuntayhtymä tai vastuukuntamalli.
- Valtioneuvosto päättää alueesta, jos kunnat eivät pääse sopimukseen.
- Valtioneuvostolla on toimivalta muuttaa aluetta tai velvoittaa liittymään alueeseen, jos palvelujen ei arvioida toteutuvan riittävällä tavalla.

Poikkeaminen järjestämisvastuulle asetetuista vaatimuksista

- Valtioneuvosto voi antaa kunnalle tai työllisyysalueelle luvan järjestää työvoimapalveluja, vaikka kunnan tai työllisyysalueen työvoiman määrä alittaa 20 000 henkilöä, jos:
 1. työllisyyspalvelujen järjestämisen edellyttämän toiminnallisen kokonaisuuden muodostaminen ei saaristoisuuden tai pitkien etäisyyksien vuoksi ole muutoin tarkoituksenmukaista
 2. se on tarpeen suomen- tai ruotsinkielisten asukkaiden kielellisten oikeuksien turvaamiseksi
 3. se on tarpeen saamelaisten kieltä ja kulttuuria koskevien oikeuksien turvaamiseksi
 4. työllisyysalueen muodostaminen edellyttäisi useamman Tilastokeskuksen tilastolliseen luokitukseen perustuvan työssäkäyntialueen yhdistämistä

5. poikkeusta on **muista erityisistä syistä perusteltu**, esim. alueelliset, palvelujen järjestämistä koskevat ratkaisut, palvelujen tarve, palvelujen kustannukset sekä muut palvelujen järjestämiseen liittyvät tekijät huomioon ottaen. Silloin työllisyyspalvelujen järjestämisestä tulee olla sopimus tai päätös sekä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 2 luvun 4 §:n 4 momenteissa tarkoitettu suunnitelma, joka turvaa riittävän palvelutason.

- Edellytyksenä on myös, että kunta tai työllisyysalue on osoittanut riittävät taloudelliset ja henkilöstöresurssit työllisyyspalvelujen järjestämiseksi eikä alueen sekä muun työllisyysalueen palvelutaso poikkeuksen seurauksena merkittävästi heikkene.
- Kunnan tai työllisyysalueen tulee silloin tehdä hakemus valtioneuvostolle. Hakemukseen tulee liittää mukaan suunnitelma työvoimapalveluiden järjestämisestä.

”Yhteistoiminnassa olevat kunnat voisivat sopia viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä kuntalain säädöksistä poiketen”

- Poikkeuksena kuntalain 8 § 2 momentin 5-kohdan rajaukseen (*Tehtävien hoidosta järjestämismvastuussa oleva kunta tai kuntayhtymä vastaa järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä*) TE-palveluiden viranomaistehtäviä (ml. pääsy tietojärjestelmiin) voidaan hoitaa kaikissa kunnissa.
- TE-palvelujen joustavuuden kannalta järjestämismvastuun poikkeusperusteiden ja tuottamisen organisoinnin (eli kaikki kunnat voivat tuottaa viranomaistehtäviä) yhdistelmä on kokonaan uusi elementti. Rahoitusvastuu on kaikilla kunnilla ja kaikki kunnat ovat sopimassa myös järjestämismvastuun toteuttamisesta vastuukunnissa (lautakunnassa) ja kuntayhtymissä, eikä silloin yksittäisellä kunnalla voi olla enemmistöä, ellei siitä sovita.
- Käytännössä harvalla kaupungilla tai kunnalla olisi yksinään järjestämismvastuu. On arvioitu syntyvän noin 40-50 työllisyysaluetta.

Kuntien itsehallinto

- Perustuslain 121 §:n mukaisen kunnallisen itsehallinnon sisältö perustuu perustuslakivaliokunnan pääosin vakiintuneeseen tulkintakäytäntöön.
- Kunnallinen itsehallinto merkitsee kuntalaisille kuuluvaa oikeutta päättää kuntansa hallinnosta ja taloudesta. Itsehallinto kattaa muun muassa kuntalaisten oikeuden itse valitsemiinsa hallintoelimiin. Lisäksi kunnalla on oikeus omiin verotuloihin. Tavallisella lailla ei voida puuttua itsehallinnon keskeisiin ominaispiirteisiin tavalla, joka tekisi itsehallinnon merkityksettömäksi.
- Kunnille voidaan antaa tehtäviä vain laissa. Kunta voi lisäksi itse päättää tehtävistä, joita se itsehallintonsa nojalla ottaa hoidettavakseen.
- Lähtökohtaisesti kunta päättää itse tehtävien järjestämistavasta. Kuntien pakollista yhteistoimintaa arvioidessaan perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota esimerkiksi tehtävien ylikunnalliseen luonteeseen, hallinnon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen yhteistoimintatehtäviä hoidettaessa sekä siihen, ettei ehdotettu päätöksentekojärjestelmä anna yksittäiselle kunnalle yksipuolista määräysvaltaa. Merkitystä on annettu myös sille, onko järjestely supistanut oleellisesti yhteistoimintaan velvollisten kuntien yleistä toimialaa.

TE-palvelut 2024

Rahoitus

Uudistus muuttaa kuntataloutta

Työttömyysturvamenot

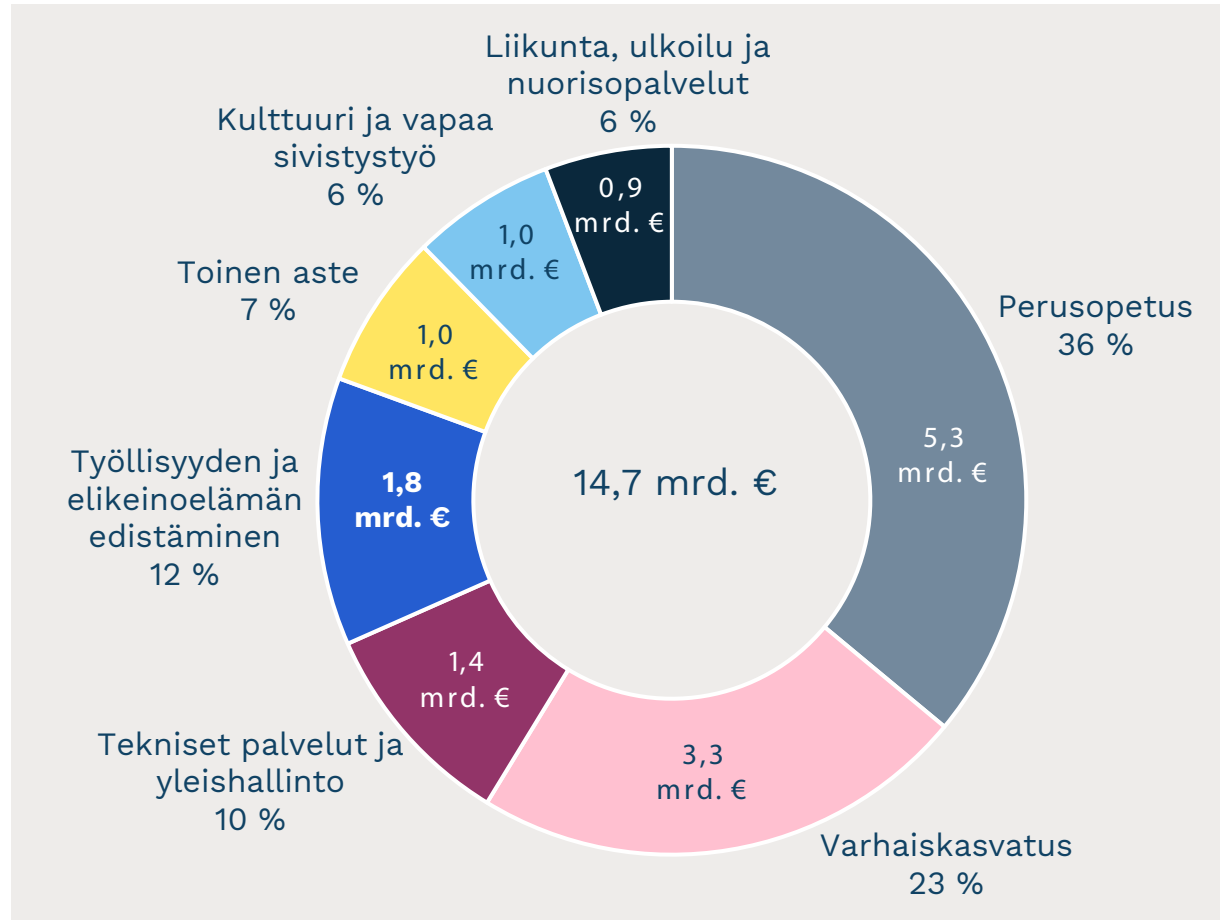
- Kunnille maksetaan työttömyysturvamenot valtionosuuksina täysmääräisesti kertaluontoisena korvauksena.
- Jatkossa kuntien työttömyysturvamenot määräytyvät työttömänä olleiden työnhakijoiden perusteella.

Palvelut

- Työvoima- ja yrityspalvelut rahoitetaan valtionosuuksilla. Rahoitusta tarkistetaan vuosittain.

Uuden kunnan talous

Nettokäyttökustannukset* mrd. euroa

Työllisyyden ja elinkeinoelämän edistämisen tehtävässä on huomioitu arvio valtiolta kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannuksista. Tämän lisäksi lukuihin sisältyy arvio kuntien nykyisistä panostuksista, jotka säilyvät osana palvelukokonaisuutta jatkossakin.

* Nettokäyttökustannukset kuvaavat kuntien verorahoituksella katettavaa osuutta palveluiden kustannuksista. Kustannuksia laskettaessa bruttokustannuksista on vähennetty toimintatuotot kuten myynti- ja maksutuotot. Nettokäyttökustannukset vastaavat tuloslaskelman toimintakatteen ja poistojen summaa siten, että niissä on huomioitu myös kustannuslaskennalliset erät kuten sisäiset vuokratulot ja vyörytyserät.

Päivitetty 7.9.2022 Kuntaliitto/Mehtonen. Lähde: Tilastokeskus, Kuntaliitto.
Kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2020 kustannukset. Keskinäiset erät eliminoituna.

TE-palvelut 2024

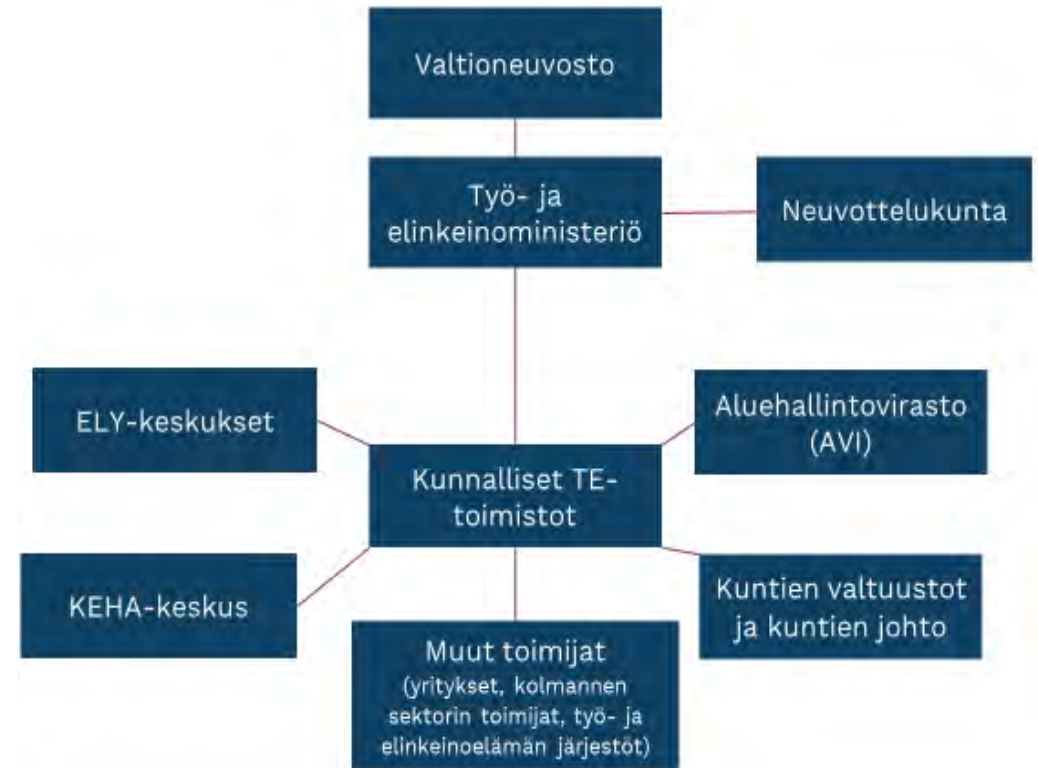
Ohjaus ja valvonta

”Valtiolla on kokonaisvastuu
työllisyydestä ja
työvoimapalvelujärjestelmän
toimivuudesta”

Työvoimapalveluiden ohjaus ja valvonta

- **Valtioneuvosto:** vahvistaa tavoitteet työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä ja asettaa valtakunnallisen neuvottelukunnan.
- **Työ- ja elinkeinoministeriö:** vastaa työvoimapalvelujen yleisestä ohjauksesta, suunnittelusta ja kehittämisestä sekä seurannasta ja arvioinnista.
- **Neuvottelukunta:** tukee työ- ja elinkeinoministeriötä työllisyyden edistämisen ohjaamisessa. Seuraa, ennakoii ja osallistuu valtakunnallisten tavoitteiden valmisteluun.
- **Työ- ja elinkeinoministeriö ja ELY-keskus:** käyvät säännölliset alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut työvoimaviranomaisten kanssa.
- **Aluehallintovirasto:** valvoo kuntien ja kuntayhtymien järjestämien työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien tehtävien lainmukaisuutta.
- **KEHA-keskus:** seuraa ja arvioi työvoimapalvelujen toimivuutta, tuloksellisuutta ja vaikutuksia koskevaa tietoa.
- **Muut toimijat:** osallistuvat neuvottelukunnan kautta ohjaamiseen, seurantaan ja tavoitteiden valmisteluun
- **Kuntien valtuustot ja kuntien johto:** valvovat, seuraavat ja ohjaavat työvoimapalveluja

Työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta

- Valtioneuvosto asettaa työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan ja nimittää sen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.
- Neuvottelukunta asetetaan hallituskaudeksi kerrallaan.
- Neuvottelukunnassa tulee olla kuntien, keskeisten ministeriöiden, valtion aluehallinnon sekä työ- ja elinkeinoelämän järjestöjen edustus.
- Neuvottelukunnan tehtävänä on tukea työ- ja elinkeinoministeriötä työllisyyden edistämisen ohjaamisessa, seurata ja ennakoida palvelujärjestelmän toimivuutta ja käsitellä työllisyydenedistämistä koskevia kehittämistarpeita.
- Neuvottelukunta voi tehdä esityksiä lainsäädäntöön tehtävistä muutoksista.

TE-palvelut 2024

Tietojärjestelmät

Kunnille ja alueille käyttövelvoite

- Kunnille ja alueille tulee **käyttövelvoite valtion asiakastietojärjestelmään**, jotta
 - asiakastietojen kirjauskäytännöt pysyvät yhtenäisinä
 - asiakastietojen käsittelyyn liittyviä tietoturva- ja -suojariskejä voidaan vähentää
 - hillitään tietojärjestelmien kehittämis- ja ylläpitokustannuksia ja siten myös muutoksen taloudellisia vaikutuksia
- Asiakkaiden palvelualustana käytetään Työmarkkinatoria

TE-palvelut 2024

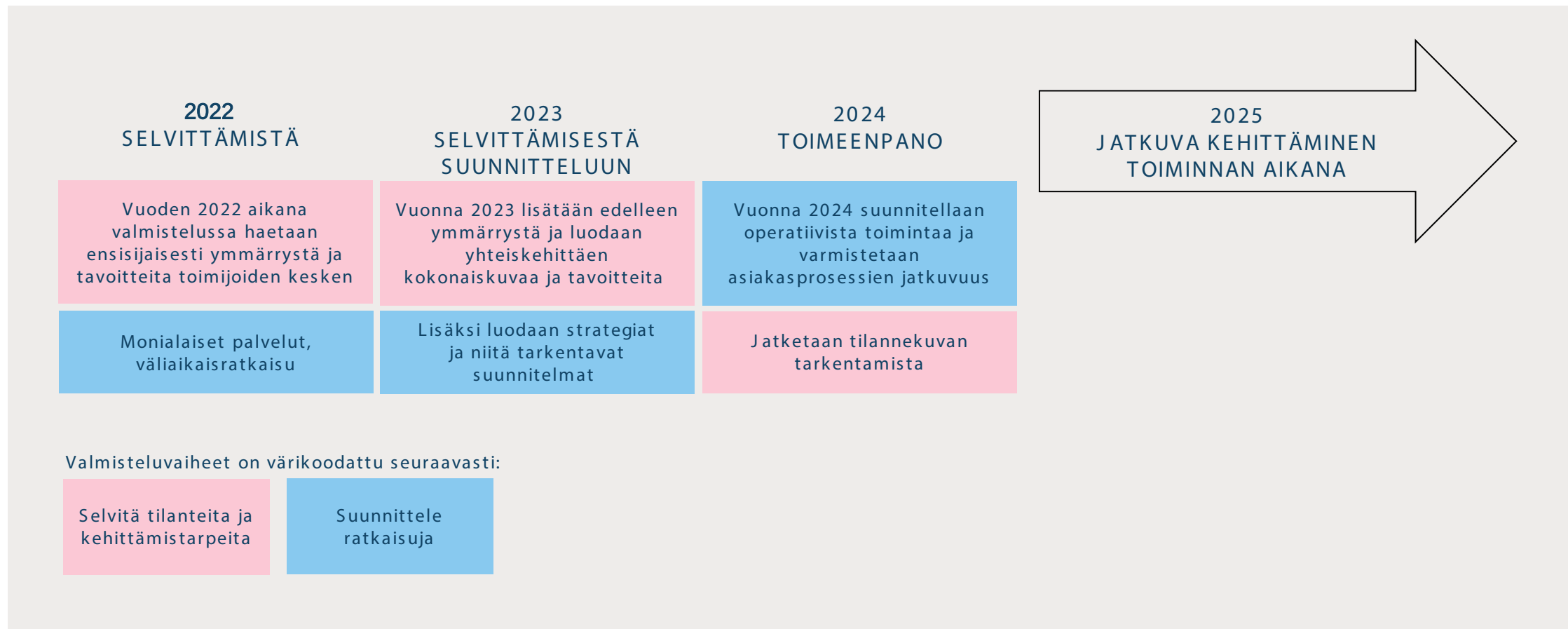
Toimeenpanon eteneminen

Voimaanpanosäännökset

- Kuntien on sovittava yhteistoiminta-alueista lokakuun 2023 loppuun mennessä. Mahdollisilla poikkeushakemuksilla on sama aikataulu.
- Järjestämisvastuu siirtyy valtiolta kunnille vuoden 2025 alussa.
- TE-henkilöstö siirtyy kuntiin liikkeenluovutuksella.
- Irtisanomissuojaa ei ole tulossa.
- Palkkaharmonisointi tulee myöhemmin eteen.
- Vireillä olevat asiat, sopimukset ja omaisuus ovat myös siirtymässä kunnille.

Suunnitelma palvelurakenteen luomiseen

Kuntaliiton muutostuki

Tavoitteet:

- Kaikki kunnat kykenevät ottamaan uuden tehtävään vastaan ja selviävät siitä parhaalla mahdollisella tavalla
- Kuntien rooli työllisyyden edistämisessä vakiintuu
- Työllisyyden edistämisen rooli ja merkitys selkiytyy sote- ja koulutuspalveluiden sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhdyspinnoilla

Tietoa saa:

- Työllisyystiistai-lähetyksistä (13.12.)
- KL:n nettisivuilta (<https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/tyollisyys/te-palvelut-2024-uudistus>)

TE-palvelut 2024

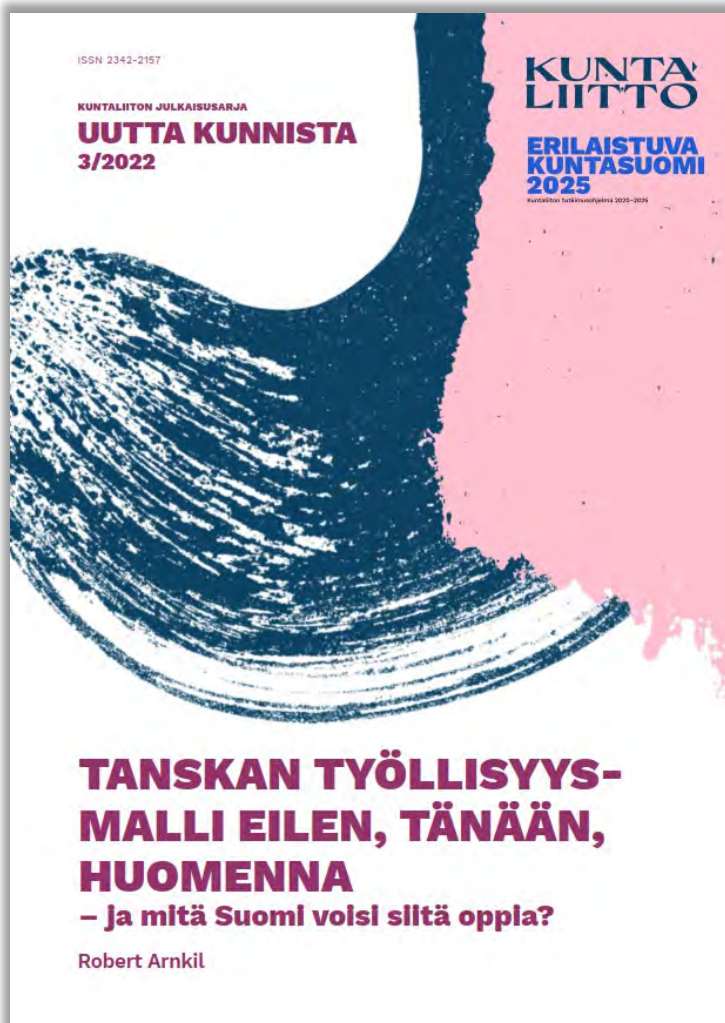
Pysy kärryllä TE-palvelut 2024 -uudistuksen kiemuroista ja tilaa uutiskirjeemme aiheesta.

Tilausohjeet:

1. Mene sivulle info.kuntaliitto.fi/uutiskirjeet
2. Klikkaa aihe Elinvoima ja työllisyys
3. Täytä tiedot ja lähetä

Uusi tutkimuskatsaus Tanskan työllisyysmallista

SISÄLTÖ	
JOHDANTO	2
1 MIKÄ ON TANSKAN MALLI JA MITKÄ OVAT KOKEMUKSET SIITÄ TYÖVOIMAPOLITIIKASSA?	3
2 TANSKAN JOUSTOTURVAMALLI (FLEXICURITY)	5
3 TYÖVOIMAPALVELUJEN KUNNALLISTAMISTA EDELTÄVÄ VAIHE TANSKASSA	9
4 TYÖVOIMAPALVELUJEN KUNNALLISTAMINEN TANSKASSA	13
5 TANSKAN NYKYISET TYÖLLISYYTEEN LIITTYVÄT INSTITUUTIT JA OHJAUSPROSESSI	17
6 ESIMERKKEJÄ TANSKAN KUNTIEN TYÖLLISYYS-SUUNNITELMISTA	20
7 TULEVAISUUDEN AKTIIVINEN TYÖVOIMAPOLITIIKKA TANSKALAISESSA KESKUSTELUSSA	32
8 YHTEENVETO – MITÄ SUOMI VOISI OPPIA?	35
9 TULEVAISUUDEN TUTKIMUS-TEEMOJA TYÖVOIMAPALVELUJEN KUNNALLISTAMISEEN LIITTYEN	38
LÄHTEET	39

Raportti tarjoaa katsauksen tanskalaiseen tutkimukseen Tanskan työvoimapolitiikasta ja työvoimapalveluista. Tanskan malli on kiinnostava Suomen kannalta, sillä Suomessa ollaan siirtymässä TE2024 –uudistuksen myötä Tanskan mallin tyyppiseen työvoimapalvelumalliin, jossa työvoimapalvelut on kokonaan kunnallistettu.

Raportissa tarkastellaan sekä laajempaa Tanskan mallin kehitystä että työvoimapalvelujen kunnallistamisen historiaa, nykyhetkeä ja tulevaisuutta tanskalaisen tutkimuskeskustelun pohjalta. Tavoitteena on tunnistaa, mitä voimme oppia Tanskan mallista ja millaisia keskustelun ja jatkotutkimuksen teemoja voisi Suomelle löytyä.

Raportti on toteutettu osana Kuntaliiton Erilaistuva KuntaSuomi 2025 –tutkimusohjelmaa ja Kuntaliitossa käynnissä olevaa TE2024-uudistuksen valmistelutyötä.

Ajankohtaisuutinen 25.10.2022: <https://www.kuntaliitto.fi/ajankohtaista/2022/tanskan-tyollisyysmallin-vaiheista-arvokasta-oppia-suomen-tyovoimapalvelumallin>

Linkki raporttiin: <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2022/2205-tanskan-tyollisyysmalli-eilen-tanaan-huomenna-ja-mita-suomi-voisi-siita-oppia>

TE-palvelut 2024

Kiitos!